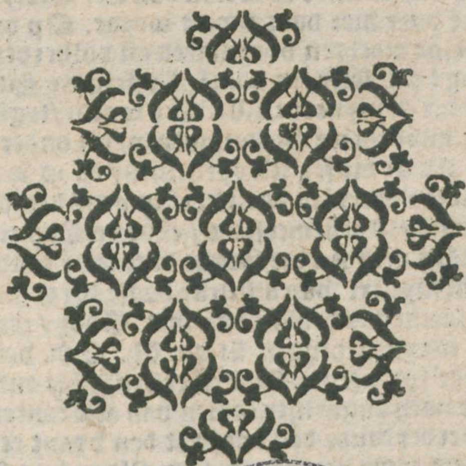
Aen mijne Eerweerdige Heeren, de Heeren Staten van Brabandt, Magistraten/Wijckmeesteren/Collonellen/Dekens, Wachtmeesters, Capiteynen, ende Eerbare gemeynte der Generaliteyt.

(‡)

Ghedruckt Anno 1583. in September.

Aen myne Eerweerdighe Heeren, de Heeren

Staten van Brabandt, Magistraten, Wyckmeesteren; Collonellen, Dekens, Wachtmeesters, Capiteynen, ende Eerbare ghemeynte/ deser Loffelijcke Stadt Antwerpen.

EErweerdighe Heeren / naedemael dat ick met ontsprekelijcke hertswere / niet alleene
ghehoort / maer oock ghesien hebbe/den iammerlijcken standt daer die van Vlaenderen
onse naeste ghebueren in ghevallen zijn / by ghebreke van neersticheyt / ende prompte
resolutie in alle hunne Landt saecken: ende midts dien oock dat sy niet en hebben voor=
sichtichlijck ende in tijts toe ghesien/in het besorghen van tghene dat tot versekeringhe van
hun Steden (die sy soo schendich verloren hebben) meer dan noodich was: tot ontsprekelijck
achterdeel van Godes Kercke / ende beclaeghelijcke persecutie vande arme ghevanghene
Christenen. Bevreesende oock dat door de selve misbruycken ē lamsaemheyt wy lieden van
Antwerpen / Bruessel / Herentaels / ende andere Steden ende Forten des voors. Her=
tochdom van Brabandt/niet en vallen inde selve miserie ende benauthevt. Soo ben ick be=
dwonghen geweest (niet door vermetenheyt van eenighe wijsheyt / maer deur den oprechten
yver die ick tot geluc/ voorspoet ē versekertheyt deser stadt ende Godes kercke ben toedra=
gende) dit mijn ootmoedich ē nootelijc verthooch uwe Eer. voor te houden ē presenteren/
op dat ghy lieden tselve lesende/ē wel overleggende de substancie ē grondt van diē/meucht
claerlijck begrijpen waer toe ic trachte. Mijn voornemen oft meyninge en is niet uwe Eer.
wet te stellē/veel min te dencken/iet meer te weten dan V. Eer./alleenlijc tracht ic daer toe:
dat v liedē gemoet ē oprechtē yver hier door verweckt worde. Op dat V. Eer. tē eerstē sonder
aensiē vā persoonē/vrymoedelijc mochten voortvaren ē volherden in hun Goddelijc begost
werc/op dat deur het volbringē des selfs/de voors. Loffelijcke Stadt Antwerpē (daer al aē
hanct) mochte toch eens te recht gesuyvert ē verseckert wordē/tegē het moordadich fenijn/vā
ontallicke groote/ cleyne/ ē middelbare Schorpioenen/die onder de Borgherije ende inge=
setene opruyende verkeeren: Want dit seg ick opentlijck/ ē is warachtich/ dat niet en heeft
de Vlaminghen hun Steden soo deerlijck doen versuymen/ dan dat de Magistraten/ Wijc=
meesters/ Collonellen/ Dekens/ Wachtmeesters/ ende de Capiteynen midtsgaders alle an=
dere Officieren/ die van Godts weghen die sorghe daer over bevolen was/de selve hare ste=
den niet en hebben in tijts ghesuyvert van alsulcke boose hertneckighe menschen / die liever
den vrede met ons vyanden soecken te hebben dan met Godt / ten minsten datse in hun goet
ende weerlijcke dominatie moghen blijven sitten. V. Eer. versekerende / dat door dier=
ghelijcke pernicieuse oproerigē spaensch gesinde gheesten/ (die ontallijck ende van alle Sta=
ten in Antwerpen zijn/ ende noch daghelijcx comen van alle canten) het selve onder v lieden
besteken wordt/alleenlijck verbeydende den tijt / dat den vyant eens voor ende ontrent uwe
Stadt poorten met macht hem come vertoonen / om alsdan hun spel te spelen. Waerom en
suyverde dan niet voort uwe Stadt/sonder aensien vā persoonen/ende van eenen ontallicken
hoop bittere Mispapen/Baghynen ende Munnicken die noch daghelijcx onder v lieden con=
verseren. Wat behoort V. Eer. meer ter herte te gaen/dā de welvaert ē versekeringe van=
de Stadt/die v lieden bevolen is/oft den ondanc vā alsulcke boose menschen: ghy lieden hebt
al te samen uwen Eedt ghedaen / de Stadt ende de ghemeynte die op v lieden staet / goet
ende ghetrouw te wesen. Nv weetmen wel dat de ghetrouwicheyt niet en can bestaen/ daer=
me de welvaert op een zijde laet gaen. De Heeren Staten / noch oock den Magistraet en
connen met recht niemant beschuldighen van ongehoorsaemheyt/ die Godes Kercke ende de
Stadt Antwerpen nae hun vermogen soecken te versekeren / de eenvoudighe Christelijcke
ghemeynte en haken nae gheen dinghen meer. Vaert dan voorts in Godts name/ghy Edele
ghemeynte ende Godt vreesende Wijckmeesters/ Collonellen/ Dekens/ Wachtmeesters/ ē
Capiteynen/in v Godlijc ende wel begost werc/suyvert v stadt voorts ende te recht/sonder
aensien van persoonen/soo sult ghy lieden ontsterffelijcke eere ē lof van vromicheyt behalen
alle de Landen deure; siet naer geen ondanck van menschen als ghy Godt meucht behagen.

Ick weet seer wel datter ghierighe gheesten ghenoech zijn (maer gheen oprecht Christen)
die v lieden ontraden sullen ende segghen: datmen de neeringhe ende de Stadt bederven sal/
by soo verre datmen de rijcke doet wtgaen / ende veel meer dier ghelijcke blauwe redenen.
Maer onthoudt dit van my daer teghen/ dat int aensien vande generale ruyne die de Stadt

is drey=

is dreyghende ende ouer thooft hangt (van vrydom/lijf/goet/vrouwe ende kinderen te ver=
liesen) waret veel beter voor een wyle tijts/ (door d'absentie van ettelijcke rijcke ghierighe
menschen) gherust ende sonder alsulcke grouwelijc achterdencken te leuen met minderen rijc=
dom/ dan in gheduerighe vreese/ende hertswere/ ouervloedighe rijcdommen tot een leghe=
lijcx ruyne te vergaderen voor den vyant.

Ten tweeden Eer. Heeren (voorby gaende op dit pas veel andere goede Ordonnanciē om
cort te maken) naedemael dat ick v lieden met een oprecht herte verclaert hebbe den eenighen
middel/ om int besonder dese Loffelijcke Stadt vā Antwerpē ende Godes Kercke te verse=
keren/ teghen het ghewelt ende listighe laghen die den vyandt eer langhe van meyninghe is
ouer de selue te volbrenghen: door de hulpe / bystandt / ende groote correspondentie van de
voors. wel bekende vrienden die hy onder v lieden heeft/ niet met 50. oft 60. soo wt ghesept
moghen wesen/ maer met honderden ende meer.

Ende ghemerct dat niet ghenoech en sal wesen volbracht te hebben int bysonder voor Ant=
werpen tghene dat voors. is / ten sy datmen daer en bouen oock middel vinde / om int gene=
rael de platte Landen (daer alle menschen nae haken) te beuryden teghen den vyant eñ alle
andere boose menschen die den armen Lantman soo bedrucken / ende alsoo te moghen ghera=
ken tot een al ghemeyne vrede ende ruste / ommers hier in Brabandt. Soo heeft my meer
dan noodich ghedocht U. Eer. oock te kennen gheuen / den eenighen waren middel / waer
deur tselue gheuoechelijck ende seer haest sal connen gheschien / int aensien vanden benauden
tijt daer wy in steken / sonder ghewelt isset onmoghelijck dat sulcx gheschiede: ende sonder
ghelt en isser niet op te dencken. Wat raet dan sal iemant segghen om ghelt daer toe te vin=
den? Antwoorde: Ick weet seer wel Eer. Heeren/dat ghy lieden alle de middelen wel weet
die tot noch toe sijn ghebruyckt gheweest om ghelt te lichten vande ghemeynte / ende datter
in Antwerpen zijn/ die v lieden nv onlancx hebben te kennen gegeuen/ dat het goet ware om
hier toe promptelijck ghelt te vinden / dat de Staten van Brabant/ oft die van Antwerpen
(welck Brabandt nu ter tijt bycans alleene representeert) behooren tot hemlieden te nemen
de generale middelen Licenten/ Conuoyen/ ende alle de consomptien die hier in Antwerpen
ghelicht worden/ midts betalende als reden/ die crediteuren diese deur consent vanden bree=
den raet verbonden ende gheypotiqueert zijn gewe\[e\]st om voortaen de penninghen daer van
commende te employeren tot behoef vander Oorloghe / daer sy toe gheeyghent zijn: ende
alsoo ettelijcke duysenden soo Ruyteren als voet volc daer mede te onderhouden eñ betalen.

Ontwyffelijck Eer. Heeren/ het ware een goet werck waert ghedaen/ maer wat raet om
ghelt daer toe te vinden? want datmen de voors. crediteuren soude hunne Ypoteque bene=
men sonder betalen waer teghen alle reden / ende dat sy lieden oock de voors. middelen sou=
den deurgaens onderhouden (tot ontsprekelijck achterdeel van alle de ghemeynte) alleene=
lijck bycans voor den Interrest/ en is voorwaer niet billich. Datmen oock soude meynen
ghelt voortaen te crijghen mits spijse ende dranck voorder belastende is onmoghelijck. Op
honderde/ thiende/ ende twintichste penningen en is niet meer te halen. Somma/ alle din=
ghen zijn ten wtersten belast: ende ick ghelooue certeynelijc/ dat de Stadt Antwerpen noch
oock de Staten van Brabant/ eenighe vaste oft sekere Ypoteque soudē meer connen voorts
brenghen om groot ghelt daer op te lichten.

Oock moet dit wel bedacht wesen / dat genomen men cost soo veel ghelts te weghe bren=
ghen om de voors. crediteuren te voldoen / ende dat de Staten oft de stadt van Antwerpen
de voors. generale middelen ende alle de consomptien vry hadden tot verdoen vander Oor=
loghe/ soo en soude de selue nochtans op veel naer niet ghenoechsaem wesen / om te becosti=
ghen het tghene dat tot bescherminghe van die van Brabant noodich soude wesen. Want
dit moeten U. Eer. verstaen / onder correctie / dat niet ghenoech en is / dat die van Ant=
werpen voor hun alleen sorghen/ eñ dry oft vier hondert mannen te voet/eñ hondert peerdē
onderhoudē/ meynēde daer mede den vyant te verbiedē tot voor v lieder stadt poortē te comē
alst hun belieuē sal/ wāt met alsulcke cleyne macht en ist niet te doē. Het sal scherp ghenoech
houdē dat ghy lieden uwe buytē schans daermede sult connen beurijden ende tegen houden.

Daerom Eer. Heeren/ gemerct dat het onmoghelijck is met eenen alsulcken cleynē hoop
volcx den vyant te keeren/ alst hun belieuen sal v lieden te comen bespringhen/ende noch veel
min uwe naeste ghebueren in den aenstaenden noot te helpen/ soo ghy lieden van Godts we=
ghen schuldich zijt: ende dat het de stadt van Antwerpen oock onmoghelijck sal wesen den
vyant alleene te wederstaen/ als Bruessel/ Uiluorden/ ende Mechelen verloren waren/ soo
[illegible] deur v lieder anders (ende seer haest) gheholpen

woorden dan sy tot noch toe zijn gheweest: Aenghesien oock dat het ghenoech in allen den
voorleden Crijch handel ghebleken heeft / ende noch claerlijck blijckt / dat elcke Prouintie
hier seluen soeckt / ende seer slappelijck malcanderen in voorleden nooden by ghestaen heb=
ben/ ende dat Brabandt (welck Antwerpen nu ter tijt alleen is) op de naeste mate staet om
van den vyant besprongen ende ouerweldicht te wesen / ten sy datmen met meerder macht
daer teghen sy.

Soo heeft my goet gedocht eñ meer dan tijt te wesen/dat ick U. Eer. soude te kennen ge=
uen/ hoe dat ick ouer Jaer en dach by forme van Memorie ghestelt hadde / eenen generalen
middel ende ghebruechelijcken goeden wech / waer deur men in seer corten tijt onder de ghe=
meynte/ soo in Antwerpen/Bruessel ende andere Steden van Brabant naer ghelegentheyt
een seer groote somme gelts soude vergaderen/ om daer mede te betalen/ niet alleene de gar=
nisoenen van de stedē ende stercke plaetsen des Hertochdoms voors. maer noch daer en bouen
van eenen gheweldighen Legher int velt / sterck wesende van vier duysent mannen te voet/
ende vijfthien hondert peerden.

Ende midts dien dat ick wel hadde ghehoept/ dat de ghene die vande Staten wege ouer
het besorghen van dien ghestelt zijn / eenighen middel souden voort hebben ghebrocht waer
deur hier inne hadde mogen versien wesen/ soo ist nochtãs dat sy tot noch toe seer lutter oft
niet veel daer toe en hebben ghedaen / ende seer cleyne apparentie sien om daer toe te ghe=
raecken/ ten sy dat de sacke anders beuesticht ende gheuoordert worde / deur de Wijckmee=
sters/ Collonellen/ Dekens/ Wachtmeesters / eñ Capiteynen voors. die de sorghe met den
Magistraet/ouer de weluaert van de ghemeynte/ende versekeringhe deser Stads Antwer=
pen beuolen is.

Soo ben ick veroorsaect gheweest (deur het begheeren van veel treffelijcke eñ rijcke borge=
ren deser stadt) mijn toevlucht te nemen tot U. Eer. (als tot den ghenen die van Godt/eñ
deur de Ghemeynte verkiesinge ouer de bewaringhe deser stadt ghestelt zijn) ende v lieder te
kennen gheuen/dat ouer twee oft drie maenden ongeueerlijc (deur eenen goeden Heere vande
Staten van Brabant) desen seluen middel is schriftelijc de voors. Heeren staten voor gele=
sen geweest/ eñ van het meeste deel seer goet eñ effectuabel geuonden: euen wel nochtans tot
noch toe verdonckert ende onvruchtbaer gebleuen / tot ontsprekelijc achterdeel vande Lan=
den eñ d'arme gemeynte/ die oorsake daer van zijn kennen de Staten wel.

Dit alles hebbende ouerdacht/ ende claerlijck siende dat wy verloren gaen/ dese twee saec=
ken moeten wesen volbracht/ oft Brabant gaet verloren/ ten sy wy middelen vindē om gelt
te crijghen/ op dat alhier in Brabant daer deur / (ouermits dat ick sien dat elcke Prouintie
alleene voor haer seluen sorghe draecht) onse steden ende stercke plaetsen die wy noch hebben
voortaen moghen wel versien worden van volcke / ende alle andere noottrufticheyt teghen
desen winter/ende voor een half iaer ten minsten: Dat voorder oock sorghe ghedragen wor=
de dat wy moghen teghen den vyant eenen competenten Legher int velt houden van peerde
ende voet volck/ soo hier voren verhaelt is.

Soo heb ick U. Eer. hier veruolgens (alleene op het alder cortste) wel willen voorhou=
den/ den voors. middel om tgelt daer toe te vinden/ niet twijfelende/ oft U. Eer. sullen het
selue soo redelijck ende int ghelijck verdeylt vinden: ende alsoo prompt om te volbrenghen
(naer ghelegentheyt des tijts present) als eenighe andere middelen hier voren ghehoort.
Ja derue wel seggen (sonder iactantie) dat gheenen bequamer wech/ in aensien vande groo=
te belastingen op alle dingen/eñ de swerste benautheden/daer den renter/arbeyder/ende am=
bachts man in steken / en sal gheproposeert worden: noch die eenen iegelijck aenghenamer/
redelijcker / oft verdrachelijcker sal duncken dan desen: ouermits de groote hope ende appa=
rentie vande nakende verlossinghe/ ende openinghe vande platte Landen (daer een iegelijck
soo naer haect) die eer langhe hier deur staet te gheschien. Rusts my onder het goet dunc=
ken van U. Eer. den breeden Raet: ende de gheheele ghemeynte submitterende / ende eens
beter onderwerpende.

Om dan te comen tot het bewijs van desen generalen middel/ waer deur mē de voors. pen=
ninghen onder de ghemeynte sal oplichten/ tot onderhout eñ voldoen vande garnisoenen ende
velt Legher voors. Soo salmen al hier in Antwerpen/ in elcken wijck/ deur den Wijcmee=
ster/ eenen Capiteyn/ ende twee oft drie vande outste mannē/ sonder partijschap ende in goe=
de conscientie kiesen/ alle de Rijckste ende vermaerste persoonen / tsy man oft vrouwe/ ghe=
hout oft onghehout / Edel oft onedel/ Magistraet/ Raet &c. van wat staet oft qualiteyt hy
sy/ huys/ camer oft kelder houwende/ ende alsoo voorts/ vande rijckste tot den armste toe/

eenen ieghelijcken goet ghehoor voor al gheuende in zijn reden. Als nu elcken Wijcmeester
met den Capiteyn ende goede mannen/elcx in zijnen Wyck (hen lieder selfs niet ouer slaende)
hier af een Register ghemaect sal hebben/ ende eens ieghelycx naem / neeringhe / staet / ende
wooninghe pertinentelijck opgheteeckent ende te boeck ghestelt: (niet vergheetende insonder-
heyt/ die ghene die van hier om ghemacx wille elders zijn ghegaen.)
Soo sullen alle de Wijcmeesters alleene tsamen comen / ende trecken wt alle heure Regi-
sters 50. mannen oft persoonen vande alder Rijckste die in Antwerpen zijn ende sullen
tsamender handt de selue nae Godt ende conscientie taxeren / elck nae zijn qualiteyt ende be-
kende rijckdom/ om te onderhouden alsoo veel Ruyteren/ als henlieden sal duncken dat zijn
vermogen streckt / voor den termijn van een Jaer/ teghen 18. Guldens elcken Ruyter ter
maent. Ende sullen tot oplichten en monster ghelt der seluer/gheuen ende betalen in handen
vande voorf. Wijcmeesters/twee maenden ghereet op de handt. Ende naer de expiratie van-
de twee maenden de derde maent / ende alsoo voort deen maent wt dander houdende: en sul-
len elck hun ghelt leueren onghemaent / in handen van haren Wijckmeester sonder failleren/
op de pene van dubbel te betalen/ ende parate executie.
Voorts sullen alle de voorf. Wijcmeesters/ op den seluen voet veruolgens kiesen wt hare
Registers/ andere 50. mannen de alder rijckste daer naer / ende taxeren als bouen elck naer
zijnen bekenden Ryckdom / om te onderhouden ettelijcke Ruyteren naer zijn vermoghen.
Sullen voorts kiesen 80. mannen vande alder Rijckste daer naer / ende taxeren als bouen:
Daer naer sullen sy kiesen noch 90. mannen / ende veruolghens noch hondert.
In dier voeghen verdeylende de quantiteyt vande Ruyteren die elcke persoone sal moeten
onderhouden / dat dese voorf. 370. rijckste mannen van Antwerpen sullen comen tsamen te
onderhouden voor een Jaer Ruyteren. 1500.
Voorts sullen elck een vande voorf. Wijckmeesteren kiesen wt hare Registers 150. per-
soonen vande Rijckste daer naer / ende elcken van dien taxeren naer zijnen bekenden Ryck-
dom om te onderhonden alsoo vele Soldaten te voet / als hun sal duncken dat hun vermo-
ghen sal strecken/ voor den termijn van een Jaer soo voorf. is /ende teghen 9. Guldens ter
maent / betalende twee maenden op de hant ghereet / ende veruolghens van maent te maent
zijn ghelt leuerende in handen elck van zijnen Wijckmeester onghemaent / op de pene voorf.
ende op parate executie.
Daer naer sullen de voorf. Wijckmeesters kiesen wt haer Registers elck 200. persoonen
vande alder rijckste daer naer / ende taxeren elck een als bouen naer zyn bekende ryckdom/
om te onderhouden alsoo veel Soldaten te voet / als hun sal duncken dat hun vermoghen
sal strecken.
Sullen voorts de voorf. Wijcmeesters/ wt hunne Registers elck een kiesen / de rijckste
daer naer / tot den nommer van 250. persoonen/ ende taxeren als bouen.
Daer naer sullen sy noch oock elck kiesen wt hunne Registers 350. persoonen ende taxe-
ren als bouen/ in dier voeghen verdeylende de quantiteyt vande Soldaten die elcke van de
getaxeerde pesoonen sal moeten onderhoudē/dat dese voorf. 950.mannen sullen comen te sa-
men te onderhouden den nommer van Soldaten te voet 4000.
Als nu het ghene voorf. is/ met rijpen rade sal ghedaen wesen (hebbende voor al den be-
hoorlijcken eedt van een vondichinijck/ende sonder partijschap/oft heymelijcken haet hier inne
te handelen/ de voorf. Wijckmeesters/ Capiteynen ende goede mannen afghenomen.) Soo
sullen de voorf. Wijckmeesters voorts varen int verkiesen vande rijckste veruolghens /
tot den minste toe / (Wel acht nemende soo voorf. is /op den ghenen diemen weet oft beuin-
den sal van hier getrocken te zijn / ende elders gaen woonen om wt dē druppe te wesen/ ende
hier om hun profijts wille nochtans noch blijuen huys houden) ende sullen een ieghelijck
stellen ende taxeren op alsulcke somme ghelts ter maent / als sy beuinden sullen naer Godt
ende in conscientie dat sy connen verdraghen: ende sal een ieghelijck ghehouden wesen twee
maenden ghereet te betalen in handen van zijnen Wijckmeester / ende voorts van maent te
maent / deen maent wt dander houdende onghemaent / op de pene ende executie voorf. wel
verstaende dat hier inne geen dienstboden/oft leer iongers /noch ooc arme verloopene boeren/
oft noch ooc arme huysgesinnē die vā almoessen leuen /noch Godts huysen/begrepen en zijn.
Ende alle de penninghen die van dese resterende persoonen bouen de) voorf. 1300. sullen
ghelicht worden (die oock seer veel sullen wesen) de seluighe sullen dienen / tot de betalin-
ghe van alle de Garnisoenen van Steden ende stercke plaetsen in Brabandt ghelegen.

midtsgaders oock de Officieren ende treyn des gheschuts/pyonieren/waghens ende ander-
Has. Ende overmidts datmen deur dese generale taxatie: ende noch daer by het incomen van
de generale middelen/Licenten/Convoyen/ende alle consomptien(diemen hier deur sal con-
nen lossen wt handen van den ghenen diese verbonden zijn) een sulcke ontsprekelijcke som-
me gelts vergheijren sal by een / datmen daer mede niet alleenelijck gevuechelijck sal connen
betalen eñ onderhouden den velt Legher voors. ende alle de garnisoenen van de Steden ende
stercke plaetsen in Brabant gheleghen/maer oock sal bevonden worden dat noch daer en bo-
ven eenen grooten schat sal overschieten / om by een te houden ende in andere noottrusticheden te besighen.

Soo moeten U. Eer. weten dat het Goddelijc eñ meer dan reden ware/ op dat de Rijc-
ke alsoo wel als de arme ghemeynte ontlast worde hier teghen/van de onverdrachelijcke im-
positien ende schattingen die sy deurgaens hebben moeten draghen/ ende dat alsoo een teghe-
lyck te ghewilligher in dese voor ghehoude generale taxatie contribuere: dat oock den handel
van de coopmanschap/eñ de hant neeringhe die seer vergaet/hier deur mochten wat verquic-
ken ende beteren / tot verlichtinghe van een teghelijck / dat U. Eer. de goede hant aen hie-
len/ dat dese navolghende Ordonnantien volbracht worden/ want daer deur een ontspreke-
lijck ghelt oock ghespaert sal worden / dat in voorleden tijden seer onnuttelijck verquist is
gheweest/ende de platte Landen sullen ontwijfelijck/ emmers hier in Brabandt / eer lange
van alle overlast bevrijt worden / tot onsprekelijcke vreucht vanden landtman ende alle in-
ghesetene deser Stadt/die als ghevanghene menschen seer daer na haken.

Soo sullen dan U. Eer. (als momboorn vande ghemeynte) hant aen houden / datmen
alle nieuwe impositien/ tsy vande generale middelen/ Licenten/convoyen/oft oock de impo-
sten op wijn/bier/ graen/meel/ vee/ ende alle andere dingen affette voor een helft / ende voor
den termijn van een Jaer. Op dat de arme ghemeynte (die dese groote belastinge ende im-
positien meest suer vallen)ende de rijcke insghelijcke/ moghen eens wat ghevoelen van ont-
lastinge crijghen/want altijts de ghemeynte te belasten is onverdraechelijc/ende alsulcke ge-
weltighe belastingen sijn oorsaecken dat den handel van coopmanschap / daert al op leest/ al-
dus vergaen ghelijckmen siet.

Item dat een iegelijc die in dese mijne aenghegevene generale taxatie naer zijn vermogen
sal ghecontribueert hebben / sal voor een iaer lanck vry zijn van alle andere belastinghe oft
leeninghen/ hoe hoedanich de selve souden moghen wesen.

Ende overmidts dat ick weet / dat de ghemeynte ghewillich ghenoech is om het beste te
doen / ende heur niet en soude tsoecke maken / om noch in desen het beste te doen/by soo ver-
re datse maer en saghen datmen den vyant te recht meynde / ende dat hun ghelt inden krijch
handel besteet worde ghelijck dat behoort. Soo heeft my goet ghedocht (om de ghemeynte
hier inne contentement te gheven) U. Eer. hier vervolghens te verclaren die goede Or-
donnancien die tot dien eynde sullen moeten strictelijck gheobserveert worden: niet twyffe-
lende/ dat inghevalle het selve alsoo gheschiede/ soo sullen wy eer langhe den vyant/niet al-
leene wt de Kempen veriaghen eñ de platte Landen van dit Hertochdom bevryden vā voor-
deren overlast/ maer ooc alle onse Steden ende fortressen wt haer lieder handen crijgen son-
der slach noch stoot/ tot ontsprekelijcke verlichtinghe ende vreucht vanden armen Lantman
(die oock alsdan sal connen helpen contribueren)ende van die borgherije ende inghesetene de-
ser stadt/ die tot groote verachtinghe ende cleynicheyt vande regeerders der selver / nauwe-
lijcx een boegh schent weechs buyten der poorten derven gaen.

Ordonnancien, om voortaen tfait vander Oorloghe te beleyden soot behoort, ende tghelt der ghemeynte tot meeste profyt te employeren.

1 Alder eerst/ soo sullen de Heeren Staten van Brabant/met interventie van mijn Hee-
re den Prince van Oraegnien / stabileren eenen Raet van Oorloghe van bervarene ende
trouwe crijchsmannen/ ende eenen velt Heere kiesen/ die hem inden Leger presentere in per-
soone/ wesende vande Religie/ tsy wtlander oft inlander.

2 Daer naer sullen de Heeren Staten vande Camere vande bede (die de staten vā Bra-
bant inghestelt hebben) een afrekeninghe doen maecken met alle Collonellen/ Capiteynen/
ende gemeyn Soldaten van alle voorgaende diensten tot nu toe/eñ elck een van hun een obli-
gatie van de staten ghevende van tghene dat hun van rechts weghen comen sal.

3 Voorts salmen een generale monsteringhe doen van alle Crijsvolck / soo wel dat inde
garnisoenen sal ligghen/als van die ghene die inden Legher sullen dienen/ en men sal voort-
aen eenen yeghelyck betalen hooft voor hooft / altyts voor de betalinghe monster passerende:
ende wel acht nemende goede ende ghetrouwe monster commissarisen te hebben / want daer
veel aen gheleghen is.

4 Dat alle Officieren/ tsy velt Heere/Collonellen/Capiteynē ende andere/sullen wesen
wel bekent trouw' ende vande Religie/ ist ommers moghelyck/ ende dat de twee derde van
alle ons crychsvolck sy Nederlanders/tot onse versekertheyt/ ende op dat het ghelt te meer
int Landt blijve.

5 Dat elcken Collonel voortaen sy Overste van 12. oft 15. Vendelen / ende elck vendel
van 150 oft 200 mannen/ ende vant Peerdt volck a lauuenant. Want hier deur salmen een
ontallyck ghelt versparen/ welck onder soo veel onnutte Collonellen/ Capiteynen ende an-
dere Officieren is verquist gheweest.

6 Dat alle steden ende fortressen in Brabant soo voors. is/sullen van stondē aen wel wor-
den versien van peerden ende voet volck / ende trouwe Capiteynen ende van victalie/ muni-
tie van Oorloghe/ ende alle andere noottrufticheden / ten minsten voor een half iaer. Soo
en sal den vyant niet meer onse stedē ende stercke plaetsen soo gemackelyc in nemen/noch ooc
al om int velt ende tot voor onse Stadt poorten connen blyven ligghen/ overmidts het volc
dat wy daer teghen int velt sullen hebben/ die hem alom die victalie gemackelyck sal cunnen
benemen/ ende den armen Lantman al met eenen bevryden.

7 Datmen een ghetrouwe ende neerstighe Rooroeye wel gheaccompaigneert houde gaen-
de/ die deurgaens nacht en dach oft zynē Lieutenant int velt ooc herrewaerts en derwaerts
ryde/ ende sonder iemant te sparen ophanghen eenen yeghelyck die gheconvinceert sal wesen
iemant aen lijf oft goet ende int minste overlast oft dieverye ghedaen hebbe.

8 Datmen alle Lant verraders / overgheloopene / oft die steden oft sterckten ombestormt
sullen overleveren den vyant/ sullen sonder ghenade moeten sterven/niet teghenstaende dat-
se souden kunnen rantsoen betalen hoe groot sy ware.

9 Ende op dat de ghemeynte mach weten waer aen ende hoe trouwelijck dat hun ghelt be-
steet wordt / ende dat het ten meesten profijte voort aen sal worden wt gedeylt. Soo salmen
een repartitie maken van alle het chrijchsvolc dat in Brabant sal wesen/ soo wel inde garni-
soenen van Steden ende stercke plaetsen/ als oock vanden velt Leger:ende dat elcken Wijc-
meester wete/ wat menichte van volck hy betalen sal / van wat stadt oft fortres / ende on-
der wat Collonel oft Capiteynen sy dienen. Alsdan soo sal elcken Wijcmeester/vā het gelt
dat hy onder sal hebben ende deurgaens bewaren / alsoo veel ghelts tseffens maer overtellen
in handen vanden tresorier vande camere vande beden / ende ooc niet meer als de betalinghe
van het Crijchsvolc dat onder zijn repertitie resorteert is vereyschende/ en vande selve pen-
ninghen die hy den voors. tresorier sal overtellen / daer van sal hy behoorlijcke recepisse oft
descharge van hem nemen/ onderteeckent vande Heere der cameren voors. op dat deur han-
den des tresorier voors./ met voorgaende ordōnancie vande Heere der selver camer (die daer
toe deur resolutie vande Staten van Brabant inghestelt zijn) elcken Collonel / Capiteyn/
Officieren en gemeyn Soldaten van tijt tot tijt betaelt worden/hooft voor hooft/hebbende
voor al behoorlijcken monster ghepasseert. Dit doende Eer. Heeren/ende dat dese voors. or-
donnancien strictelijck worden onderhouden/ soo derve ick wel segghen ende versekeren dat
de Heeren Staten van Brabant oft de Stadt Anwerpen alle iaer sullen op steken (boven
de betalinghe vande garnisoenen / ende alle nootelijcke provisien van steden ende fortressen:
ende vanden velt Legher / ende niet teghenstaende het derven van de helft van alle nieuwe
Imposten) meer als ses mael hondert duysent guldens. Dit seg ick niet Eer. Heeren van
hooren segghen oft lichtveerdelijck / maer van wel wetens / ende tsal oock soo bevonden
worden/ wiltmen de sake ten nausten ondersoecken.

Ende voor besluyt mijner reden /soo segge ick v lieder Eer. H. dat niet tegenstaende alle
nieuwe raden /ende veel ander goede voorghenomene saken/ die tot versekeringhe deser lof-
felijcke Stadt daghelijcx deur de goede mannen vanden breeden Raedt aengheghevē ende
oock besloten worden / soo isser al te vergheefs ghearbeyt / ten sy dat voor al U. Eer. hant
aen houde/dat de selve voorts wel gesuyvert worde van alle papen en munnicken/ ende on-
tallijc bittere paeps ghesinde/ die de tonghe ghenoech te kennen gheeft: ende datmen in alle
diligentie (want meer dan tijt is) deur desen mijnen aengheghevē middel / oft deur eenen
ande-

andere / de ghemeynte min beswarende / soo veel ghelts tsessens vinde / datmen daer deur
(ommers ten minsten voor een Jaer) alle Steden ende stercke plaetsen in Brabandt mach
besetten ende besorghen/van alsoo veel peerden ende voet volck: ende alderhande andere Mu=
nitie van Oorloghe ende victalie voor een half Jaer / als de menichte des volcx ende ghele=
ghentheyt der seluer plaetsen zijn vereyschende: ende datmē noch daer en bouen hier in Bra=
bant eenen competenten vlieghende Legher int velt mach houden ligghen / van 1500.
peerden ende 4000. voet knechten soo voors. is om de platte Landen te beurijden / daer een
ieghelijck nae haect/ gheliick den visch naer d'water.

Want inghevalle dat dit niet en gheschiet/ende dat wy de platte Landen aldus af branden
over deen zijde/ende dat den vyant op dander zijde deurgaens meester vant velt blijue/(heb=
bende Liere/ Breda/ Steenberghen / Westerloe/ Wiersel/ Hoochstrate ende andere stercke
plaetsen soo naer by dese Stadt) soo zijn wy versekert / dat hy ons dagheliicx van alle can=
ten naerder comen sal/ ende ten laetstē soo seer benouwen dat U. Eer. die hier over behoort
sorghe te draghen/ ende alle liefhebbers van Godes Woordt ende des vader Lants welua=
ren berouwen sal niet toe ghesien te hebben in tijts.

Biddende ten laetsten seer ootmoedeliick U. Eer. my niet qualiick af te nemen / dat ick
soo vrijmoedich / wt eenen oprechten yver die ick tot het weluaren deser Loffeliicke
Stadt ende mijns Vader lants ben draghende : hebbe te kennen ghegheuen
uen het ghene dat de ghemeyne saecke tot noch toe verhindert heeft:
ende de middelen (naer den eysch des tijts) dienende om in alles
te remedieren / en wy willen. My altijts onder een beter
ende min beswarende aduys submitterende.

(A.)

